

SLOVENSKA ZVEZA SINDIKATOV - ALTERNATIVA

Trg OF 7
1000 LJUBLJANA

ZVEZA DELAVSKIH SINDIKATOV SLOVENIJE - SOLIDARNOST

TRG OF 7
1000 LJUBLJANA

Ljubljana, 24. september 2009

MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO IN SOCIALNE ZADEVE

Minister dr. Ivan Svetlik
Kotnikova 5
1000 LJUBLJANA

**IZHODIŠČA SINDIKALNIH CENTRAL SZS-ALTERNATIVA IN ZDSS-SOLIDARNOST V ZVEZI Z RAZPRAVO
O SPREMEMBAH ZAKONA O POKOJNINSKEM IN INVALIDSKEM ZAVAROVANJU**

Sindikalne centrale SZS-Alternativa in ZDSS-Solidarnost smo uskladile naša izhodišča povezana z razpravo o spremembah Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju. Navedena izhodišča podajamo v naslednjih točkah.

1. Spremembe pokojninske zakonodaje so mogoče le s konsenzom socialnih partnerjev

Pokojninska zakonodaja predstavlja eno od najzahtevnejših in najboljčutljivejših področij urejanja delovnopравниh razmerij znotraj tripartitnega socialnega dialoga. Zaradi tega je potrebno pokojninsko zakonodajo spreminjati z največjo mero občutljivosti, ob hkratnem doseganju konsenza udeležениh socialnih partnerjev. Tako tuje izkušnje (na Švedskem so bile spremembe pokojninske zakonodaje dosežene ob soglasju socialnih partnerjev in ob visoki podpori vseh političnih strank v državi), kot domače praksa (Dogovor sindikatov in vlade o reformi pokojninske zakonodaje iz leta 1999) utemeljujejo trditev, da je uspešnost realizacije sprememb na pokojninskem področju odvisna od doseženega konsenza znotraj socialnega dialoga.

2. Spremembam pokojninske zakonodaje je potrebno omogočiti zadosten čas za informiranje, razpravo in zблиžanje stališč celotne zainteresirane javnosti

Iz obsega predvidenih sprememb, ki naj bi bile predmet tretje pokojninske reforme in iz načrtovanega terminskega plana uveljavljanja teh sprememb, izhaja, da naj bi bile spremembe uveljavljene 1. januarja 2011. Na podlagi tujih izkušenj (na Švedskem so se za podobne spremembe dogovarjali 15 let) in na podlagi slovenskih izkušenj (v zadnji reformi je potekala razprava od priprave

vladnih izhodišč v letu 1996, Bele knjige v letu 1997, do sprejema zakona v letu 1999, več kot tri leta) je mogoče oceniti, da je predviden čas za noveliranje pokojninske zakonodaje prekratek in ga je potrebno načrtovati v večjem obsegu.

3. Pred razpravo o spremembah pokojninske zakonodaje je potrebno analizirati doseganje zastavljenih ciljev iz zadnje pokojninske reforme

V okviru tega je potrebno poleg znanih statističnih pokazateljev realizacije zadnjih sprememb, analizirati in upoštevati tudi vse prihodnje/pričakovane učinke, ki jih je zadnja reforma vsebovala. V tej zvezi je potrebno še posebej oceniti:

- pričakovane učinke prehodnih obdobj (ženskam se prehodno obdobje polne delovne dobe izteče leta 2013, prehodno obdobje polne starosti pa leta 2023 ...).
- povečanje trenda odlaganja prehoda zavarovancev v pokoj, ki se bo v večjem številu pričelo dogajati v prihodnjih letih. Dejstvo namreč je, da se je prehodno obdobje izračuna osnove za izračun pokojnine (iz 10 na 18 let) zaključilo šele v lanskem letu, in da se bodo pravi učinki nižanja pokojnin na tej podlagi pričeli pojavljati šele v prihodnjem obdobju. Primarni interes odlaganja prehoda v pokoj bo, namesto sedanje želje in individualnega interesa posameznika za aktivno delo v pozni delovni dobi, postala eksistenčna nuja za ohranitev življenjskega standarda in vplivanja na dvig upokojitvenih prejemkov.
- posebej podrobno je potrebno analizirati največjo »inovacijo« dosedanjega zakona (in hkrati največjo anomalijo) t.j sistem dodatnega pokojninskega zavarovanja. Dejstvo namreč je, da sistem prostovoljnega in obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja ni zaživel, in da ne bo prinesel načrtovanih učinkov (razen učinkov, ki jih prinaša pokojninskim skladom). Vključenost delavcev v sistem dodatnih zavarovanj je nizka (nezmožnost tovrstnega zavarovanja), plemenitenje sredstev v teh skladih je naravnost alarmantna, pričakovanje, da bodo zaposleni na ta račun nadomestili izpad prejemkov iz naslova obveznega pokojninskega zavarovanja, pa je minimalno.

4. Pred razpravo o spremembah pokojninske zakonodaje je potrebno pripraviti simulacijo funkcioniranja pokojninske blagajne v primeru »očiščenja« socialnih transferjev in možnih učinkov uveljavitve drugih ukrepov (ukrepi na področju varstva pri delu, ukrepi na področju omejevanja dela na črno, ukrepi v zvezi z dvigom natalitete, ukrepi za stimuliranje delodajalcev, ki bi zaposlovali in zagotavljali delo starejšim, ukrepi za stimuliranje oblikovanja delovnih mest, ki bi bila namenjena starejšim, ukrepi namenjeni mladim družinam ...)

V obeh centralah zagovarjamo stališče, da je pokojninsko blagajno potrebno očistiti vseh socialnih »priveskov«, ki to blagajno delajo netransparentno (npr: državne pokojnine, varstveni dodatek, družinske in vdovske pokojnine, veteranske pokojnine, sredstva za žrtve vojnega nasilja, gasilce ...). Vse socialne korektive iz te blagajne je potrebno prenesti na proračun RS. Finančna vzdržnost pokojninske blagajne bo realizirana le v primeru, če bo pravica izplačil iz te blagajne temeljila na vplačanih prispevkih zavarovancev. Ker je potrebno pokojninsko reformo obravnavati interdisciplinarno, je potrebno v zvezi s tem opredeliti vse ukrepe, ki bodo zagotavljali finančno vzdržnost pokojninske blagajne tudi v prihodnjih letih (ukrepi na področju varstva pri delu, ukrepi na področju omejevanja dela na črno, ukrepi v zvezi z dvigom natalitete, ukrepi za stimuliranje delodajalcev, ki bi zaposlovali in zagotavljali delo starejšim, ukrepi za stimuliranje oblikovanja

delovnih mest, ki bi bila namenjena starejšim, ukrepi namenjeni mladim družinam ...). Šele simulacija delovanja očiščene blagajne in simulacija učinkov drugih ukrepov, bo lahko podlaga za razgovore o morebitni potrebnosti poseganja v preostale določbe zakona.

5. Obvezno pokojninsko zavarovanje (1. steber) mora (po)ostati temelj zagotavljanja dostojne višine upokojitvenih prejemkov

Tako aktualne krizne razmere, negotovost finančnih trgov, zlom zavarovalnic kot neučinkovitost sistema dodatnega pokojninskega zavarovanja, opravičujejo tezo, da lahko ekonomsko varnost življenja v tretjem življenjskem obdobju zagotovi le javno, obvezno pokojninsko zavarovanje. Zaradi tega je potrebno ta sistem vzdrževati po načelih medgeneracijske solidarnosti, transparentosti in aktuarske pravičnosti (ta mora biti omejena z zagotavljanjem ustreznega razmerja med najvišjo in najnižjo pokojnino).

6. Ureditev razmerij potrebne pokojninske dobe in upokojitvene starosti v obstoječem zakonu je ustrezno

V naših sindikalnih centralah ostro nasprotujemo vsem poskusom podaljševanja starostnih let, ki so potrebna za doseg pogojev za upokojitev in vsem poskusom, ki skušajo razvrednotiti pomen pokojninske dobe kot faktorja za doseg upokojitvenih pogojev. Zdi se nam absolutno nesprejemljivo, da bi delavci v intenzivnih panogah, delavci, ki opravljajo fizična dela, delavci v prometu in drugi, opravljali delo pri svojih 65. letih in se ob tem bližali opravljenim 50. letom delovne dobe.

7. Osnova za izračun pokojnin mora zagotavljati ustrezno raven upokojitvenih prejemkov

Nasprotovali bomo vsem predlogom, ki bodo skušali s spremembo odmernega odstotka za odmero pokojnine, s spremembo osnove za izračun pokojnine (npr iz najugodnejših 18 na 35 let), ali poskusom s kakršno koli novo formulo točkovnega izračuna pokojnine znižati sedanjo, že tako nizko, odmero pokojnin.

8. Kasnejše upokojevanje naj se uredi z ustreznimi finančnimi spodbudami starejših delavcev

Kakršna koli sprememba v tej smeri naj stimulira tiste, ki želijo delati dlje in naj dodatno ne kaznuje tistih, ki ne morejo delati do polne upokojitvene starosti.

9. Upoštevanje dodane dobe (študij, vojaščina ...) naj ostaja sestavni del pokojninske zakonodaje

Po našem mnenju je neupravičeno posegati v sistem t.i. dodane dobe, ki upravičencem zgolj omogoča, da izpolnijo pogoje za starostno upokojitev, brez tega, da bi se ta čas upošteval pri izračunu pokojnine.

10. Posodobiti je potrebno sistem prostovoljnih in obveznih dodatnih pokojninskih zavarovanj

Skozi spremembe pokojninske zakonodaje naj se regulira dodatno in prostovoljno pokojninsko zavarovanje tako, da bo vključenost v to zavarovanje omogočena vsem zaposlenim, da bo zagotovljena ustrezna varnost akumuliranega denarja in da bo omogočeno ustrezno plemenitenje teh sredstev.

11. Vsem reprezentativnim zvezam in konfederacijam sindikatov je potrebo zagotoviti mesto v svetu zavoda ZPIZ

Na podlagi sedanje ureditve vsem reprezentativnim sindikalnim centralam ni omogočeno sodelovati pri delu sveta Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije. Zadevo je potrebno urediti na način, da se vsem reprezentativnim sindikalnim centralam omogoči participacija pri odločanju v svetu zavoda (zagovarjamo podoben pristop, kot smo ga ubrali pri spremembah Pravil ESS)

ZVEZA DELAVSKIH SINDIKATOV SLOVENIJE

SOLIDARNOST

Albert Pavlič

SLOVENSKA ZVEZA SINDIKATOV

ALTERNATIVA

Silvo Berdajs

